

Nyheter

Norsk EU-medlemskap

Nyheter

• Kjell Magne Bondevik tror det blir en ny folkeavstemning om norsk EU-medlemskap.

Nei-general fra 1994 snur

To ganger har Kjell Magne Bondevik stemt nei til EU. Neste gang stemmer han ja.

Robert Gjerde og Dan P. Neegaard (foto)

Tidligere statsminister og KrF-leder Kjell Magne Bondevik var en markant stemme på neisiden da det norske folk sa nei i 1994. Nå har han snudd og mener Norge bør bli med i EU. I forbindelse med 30-årsmarkeringen for selve avstemningen - 28. november - har han tatt en fot i bakken, tenkt ordentlig, og kommer nå ut av skapet som ja-mann.

Han sier imidlertid at det har vært en møysommelig og langsom prosess.

- Og det er sikkert noen i KrF og Sp som nå blir skuffet over meg, men det må jeg leve med, humrer han.

Ikke svart-hvitt. Bondevik sier han aldri har hatt et svart-hvitt syn på EU, at han i 1994 var sann cirka 60-70 prosent nei og 30-40 ja.

- Nå har det bikket andre veien. Jeg er ikke 100 prosent for. Jeg ser fortsatt gode motargumenter. Men i dag er ja-argumentene sterkere og nei-argumentene svakere. Jeg mener Norge i dag er best tjent med et medlemskap.

Han peker på tre forhold som hovedårsaker til snuoperasjonen: **→ Geopolittikk:** Et aggressivt Russland, et mektig og ambisiøst Kina og et mer nasjonalistisk USA - nå attpåtil med Trump som president.

→ Europa må stå mer på egne ben. Da blir EU viktig. Også for sikkerhet og beredskap. Et samlet Norden kan utgjøre en sterk enhet i EU, slik Norden gjør i Nato.

→ Klima og miljø: EU er pådriveren, og med bindende mekanismer. Norge kommer gjerne etter. Fordrer overnasjonalitet.

Vedgår feil. Aftenpostens politiske redaktør Kjetil Alstadheim konkluderer i en fersk bok om EU-kampen i 1994 med at «Alle tok feil», som også er bokens tittel.

- Tok du feil i 1994, Bondevik?

- Ja, på enkelte punkter gjorde jeg det. For meg var Maastricht-traktaten, som skulle gjøre EU til en politisk, økonomisk og monetær union med felles utenrikspolitikk, viktig for mitt nei. Men det slo jo ikke helt til. Den er lempelig praktisert. EU taler ikke alltid med én stemme i utenrikspolitikken og mange land har egen valuta.

Bondevik trekker selv frem klima og miljø.

- Her er EU blitt den ambisiøse aktøren. Der tok jeg feil i 94. Slik er det.

Angrer på polarisering. Bondevik er klar for en ny EU-debatt. Og han er uenig med Jonas Gahr

Støre som ikke vil ha det, fordi EU-saken er splittende.

- Jeg kan forstå Støre. Men det har vært sagt i mange år. Nå har det skjedd viktige internasjonale endringer med økende nasjonalisme i USA og valg av Trump, to nye nordiske land i Nato og krig i Europa. Da er det naturlig med en debatt, men ikke nødvendigvis en rask prosess for medlemskap.

Bondevik er opptatt av at det må bli en mindre betent debatt enn det var for 30 år siden. EU-striden i 1994 splittet familier og ødela vennskap.

- Er det noe du selv angrer på?

- Ja, at vi ikke anerkjente mer at det fantes gode ja-argumenter. Jeg tror ikke jeg var blant de aller verste, men det ble en forferdelig polarisering, og jeg bidro nok også til det, er jeg redd. Det må vi unngå neste gang. Jeg mener faktisk at de som *bare* ser ja- eller nei-argumenter, de trenger vi ikke høre på. De blir uinteressante.

Vil ha to folkeavstemninger. Bondevik har en kjepphest for neste EU-kamp. For en ny EU-runde tror han det blir.

- Vi bør ha 2 folkeavstemninger. En om vi skal søke. Og så én om et forhandlingsresultat, fordi dette er viktig med tanke på land-

bruk, fiskeriene og mer, sier han. Bondevik mener det ikke er noen vits i å bruke tid og ressurser på forhandle dersom flertallet i utgangspunktet ikke er interessert. En slik fremgangsmåte også kan løse en politisk floke:

- Med et mandat i folket, både til å forhandle og å søke, så trenger ikke regjeringer gå av eller splittes som følge av EU-saken. Og så kan partiene slåss for hvert sitt standpunkt.

KrF står på sitt. Det har skjedd store endringer i partienes syn på EU siden 1994.

Men Bondeviks KrF står fast på sitt nei.

Bondevik understreker flere ganger at hans snuoperasjon ikke har noe som helst med KrF å gjøre.

Han har absolutt ikke har noe råd å gi sitt kjære parti:

- Nei, nei. Jeg vil ikke være noen syvende far i huset. Dette klarer de godt selv.

Men samtidig som Bondevik snur, er det også en annen tidligere KrF-leder som kommer ut av skapet; Knut Arild Hareide bekrefter nemlig overfor Aftenposten at han har meldt seg inn i Europabevegelsen.

Hva med dagens KrF-leder, Dag-Inge Ulstein? Er han også blitt ja-mann?

- Nei, svarer han.

I dag er ja-argumentene sterkere og nei-argumentene svakere

Kjell Magne Bondevik, tidligere statsminister og KrF-leder

Fakta. Kjell Magne Bondevik (77)

Statsminister 1997-2000 og 2001-2005.

KrF-leder fra 1983 til 1995.

Har også vært utenriksminister og kirke- og undervisningsminister.

Innvalgt på Stortinget for Møre og Romsdal fra 1973 til 2005.

Grunnla Oslo-senteret, en norsk stiftelse som jobber internasjonalt for fred, demokrati og menneskerettigheter. Etablert i 2006.

Deltar torsdag på et seminar på Arena, Senter for Europa-forskning ved UiO, om EU-avstemningen, 30 år etterpå.

Fakta. Partienes EU-standpunkt

→ Venstre har gått fra nei til ja.

→ MDG eksisterte ikke i 1994, men er blitt et tydelig ja-parti.

→ Ap har gått motsatt vei og er ikke lenger for norsk EU-medlemskap.

→ Frp og Carl I. Hagen var på ja-siden, mens dagens Frp har markert seg som EU-motstandere.

→ Høyre er fortsatt ja-parti.

→ Sp og KrF er fortsatt imot norsk EU-medlemskap.